

TEODOR KRIŽKA

Hviezdne noci

Mám rád tie noci, hviezdnaté a jasné,
keď pod nohami škrípe sneh a mráz
na krásne okná jazier píše básne,
akoby kvetmi zdobil hrdlá váz.
Počúvam nebo. Srdcom. Každou z chlopní.
Mám rád ten pokoj ľudských očí v tme.
Pod nebom stojím ako hrášok drobný,
len zrnko maku, zrnko horčičné.
Padajú hviezdy ako kúsky hoblín,
len ako z brúsky hviezdne okuje.
No ako vtedy rastiem, keď mi dobrý
Pán neba toľko krásy venuje.

Z ľudu

Koľkí už vyšli nahor z ľudu
a zabudli i stud, i ľud.
Inakšiu pieseň zrazu hudú,
tak pyšne vypínajúc hrud'.
Pýcha je úbohá a hlúpa.
Do svedomia si preto ustúp,
k ľudu sa neschádza, lež stúpa,
ak trpí ľud, ty tiež s ním trp.
Keď ľud ho zdvihne na plecía a zvolí,
iba vôl zabudne, čím bol.
A darmo potom plače, ako bolí,
keď zostane sám ako v plote kôl.

Kaskadér

Darmo sa dušujete, prisaháte,
darmo sú vaše kroky opatrné,
život je ako chôdza po špagáte,
len krok, a zo splnu je novolunie.
Nijaký úkrok, tam je jama bez dna,
tma s lunou ako prázdne d'asno,
a tma je len tma, brata, sestru nezná
a tobôž zľutovania, v tom má jasno.
Iba krok, keď sa krúti hlava z výše,
dva-tri, a už je toho zrazu toľko,
až údiv po tebe si básne píše
tak nehanebne, drzo, bez okolkov.
Nič iné ani duši nepristane.
Verí, že báseň, aspoň poniektorá,
vynesie telo, celé popísané,
spod pera konečného korektora.

Leto už nevonía

Leto už nevonía a nespíeva.
Za dverami je iná návšteva.

*Jeseň mi ako vína neleje
šuchot tráv a šum aleje.
Na iný spôsob oklame,
ale je ako makramé
tá jeseň, za dverami host',
čo bohatá je stále dosť.
Je ako bránka za letom,
spoveď, len s iným námetom,
tá jeseň, čo sa kamoší
s gumenou tvárou galoší.
Tá jeseň, krajmi rodnými
odlieva stopy do hliny,
kráľovským erbom pečatí
kroj na zadanom dievčati.
Tá jeseň, krásne zdesenie,
na perách ako pieseň je.
Ako med sladne na srdci,
ešte vždy letom kvitnúci.
Tá jeseň, smútok lupienkov,
čo v ústach horknú spomienkou.
Aleja vodí ako v snách
hmlu na horách, ten stud a strach.
Aleja, štíhla galeja,
ale ja som tu stále ja,
i z jej pút krásnych ako smrť
viem ako jeseň zbohatnúť.*

Skúsenosť

*Ani len naše prsty nedotkli sa,
hoci sa chveli celkom blízko seba.
Bola si ku mne taká veľkorysá,
ja som však zostal pred závorou neba.
Niekedy možnosť dotyku je sladšia
ako sám dotyk, ako všetko ďalšie.
Tie milimetre sa mi viacej páčia
než splynutia len zo sebeckej falše.
Nebozkal som ťa, no nie za to viním
náčrtky svojich roztúžených básní.
Teraz si smutná niekde s celkom iným,
a ja som stále so spomienkou šťastný.
Prepusť som ťa ako trilky vtáčať
a pýjal rosu z rannej nehy skaly.
Len čo mali sme, môžeme aj strácať.
Mávame len to, čo sme nezískali.*

Chvála krajnosti

*Po kraji chodím, po okraji zrázu,
kam oblaky sa k ľudským stopám blížia
a báseň nesiem, kvetov plnú vázu.
Nepadnem dolu, držívam sa kríža.*

*Po kraji iba, po okraji slávy,
no nechávam ju všetkým ozaj všetku,
veď mojou slávou je Boh, čo je pravý
a nepremení v brvno žiadnu smietku.*

*Po kraji chodím, po okraji pádu.
Ak padám, padám na zem, na kolená,
povďačný, že Boh nedoprial mi zradu,
že jeho milosť mi je naklonená.
Po kraji chodím v nečase a vetre,
po úzkej hrane ako ku otcovi
mártnotratný syn, k Bohu, čo je v centre,
darmo sa javí taký okrajový.*

Zvelebujem

*Toľko pôct iným rozdávalú dlane
štedrosti tvojej! Iba dušu lieč mi,
krížom ma ďalej rozmazňavaj, Pane,
veď miluješ ma stokrát väčšmi.*

*Núkaj ma slávou tohto sveta, sladkou
ako med z úl'ov opojených lúkou,
ale nech vyberám si horkosť sviatkov,
čo naplňajú mukou rýdzich zvukov.*

*Nakoniec polož ako sliepku na klát
oblúky dúhy, ktoré z hladín pijú,
ten život môj, plášť iba z dier a záplat,
a ku večnosti odsekni mu šiju.*

Slepota

*Len akoby som privrel ťažké viečka,
tak strácam zrak. Nič také mimoriadne.*

*Len ako úder, ktorý večnosť mešká
a zrazu zasiahne ťa, a si na dne.*

*Nič to však, to len, dobrotivý Bože,
milosrdenstvo zostupuje ku mne
a namáha sa so mnou, ako môže,
nech nevidím viac, čo je nerozumné.*

*Unavuje ma čoraz väčšmi dnešok,
z vonkajších vecí duša býva smutná.
Nádhera chodí z druhej strany viečok,
viditeľná len slepým zrakom, zvnútra.*

Mať v očiach úsmev

*Mať úsmev v očiach, celým telom smiať sa,
ak šťastný si a milujú ťa všetci,
akáže je to námaha a práca,
to predsa šťastným prirodzene svedčí.*

*Ale skús úsmev vyčarovať v tvári
vo chvíľach smútku, zalievajú žiaľom,*

keď trpíš ujmu, keď ťa bolesť kvári!
To vie len charakter. Len v boji neustálom,
v pote a práci, v stálom premáhaní
pridávaš cenu svojim cnostiam. Veru
len z odriekania vzniká origami
duchovnej krásy, čo má mocnú vieru.
Krásny má úsmev, kto je ešte mladý,
za minútu ich porozdáva tucty.
No úsmev, keď ťa podvedie a zradí
napríklad zdravie, hodnejší je úcty.

AHASVER

Od lásky k láske blúdi Ahasver
a potáca sa nad priepasťou lona,
úbohý človek, iba lačná zver.
V priepasti sa mu vidí, že je doma.
Z priepasti vzišiel, z oceánu tmy
a do priepasti vždy sa vracia spiatky
po veky vekov, do skončenia dní,
k priepasti zeme z prepahliska matky.
A kolíska je iba iný hrob,
a iná matka rodí ho a íska
po všetky časy, do skončenia dôb,
keď prepahnú sa všetky prepahliská.
Za láskou blúdim, rojom beláskov,
priepasti cestou bez konca sa množia.
Ale pod každou takou priepasťou
je iná priepasť. Svetlo. Náruč Božia.

Vinylová platňa

Básnikovi a filozofovi Konštantínovi Kedrovovi

Ach, Pane Bože, ten svet vinylových platní,
do pivníc navždy odložených, vráť mi,
veď platňa, to je more živej hudby.
Vráť mi tie vlny, aspoň sľúb mi.

Pohliadni na mňa svojim vlúdnyim zrakom.
Gramofón s platňou, to je ako Zákon.
Tvoj starý dobrý zákon bez viet, bez slov,
takto to aspoň vidí ruský básnik Kedrov.

Po morských vlnách, prv než na dne skoná,
za hudbou naháňa sa ihla faraóna,
pred Mojžišom sa ale more rozostúpi
a faraóna pochovajú vlny, vodné stĺpy.

Boh vedie národ hĺbkou milosrdne
do mora púšte, kde niet ani studne,
no napojí ho hudbou, nad krajinou
zaznie Bach, po ňom božský Rachmaninov.

*Púšť mora a púšť žeravého piesku
nepohlí dar neba, dušu tvojho vresku.
Rachmaninov ťa, Pane, nezatají.
A Bach je ako Boh, čo tróni na Sinaji.*

Kráska a zviera

*Keby som býval ozaj kaľavný,
netúlaval by som sa toľko lesom,
neobracal sa k duši, srdce oprav mi.
Keby som býval, ako veru nie som.
Som iba uzlík ľudských slabostí,
niet takej, ktorá nebola by moja.
No tak to bude - každá pohostí
to božie vo mne ako za hrst' hnoja.
Ak lístie netlie, nepremení v prst'
opadanú, už celkom mŕtvu hmotu.
Nevypadli by živé slová z úst
bez pokory a lásky, viery, potu.
Som hriešnik. Ale duša obracia
úbohú moju tvár len nahor k jasu.
Tak dajako sa vo mne zvieracia
podoba mení na nádej a krásu.*

Kráľovné

Eve Kristinovej

*Hovorila, že náš národ nemal kráľov.
Nie je to pravda. Možno kráľov nie.
Zato mal matky, s dušou plnou žiaľov
pred Pánom boli viac než kráľovné.
Tak odieval ich, krajšie ako šľachtu,
do poľí, do obilia, do kvetov
a do spevu lúk, ktorý ako v snách tu
maľoval cez ne pestrou paletou.
A spievali len dušou nahé Evy,
a spievali tie čisté Márie,
tie do ľalíí zavínuté spevy,
ba stokrát krajšie ako ľalie.
Z kráľovien často stávali sa vdovy.
Ale Boh každú ranu zahojí.
A nepoľaví, kým ich neosloví
a neprijme ich v svätom v pokoji.*

Päťdesiat odtienkov

*Na jeseň čakám ako na milenku,
kým bielizeň si príde rozvešať
a vietor jej ju zhrnie ku podstienku -
odtienkov hnedej viac než päťdesiat.*

*Nijaká sivosť! Hnedá nie je všedná.
Naopak, všetky farby pozbiera.
No a tých vôní! No a koľko viet má!
Je z toho skrátka celá opera.*

*Pracujú vína. Z hlíny razí prudká
chuť hrozna, štuple vyráža a hned'
rozlieva jeseň z medového súdka
hnedastú, sladkú, hustú, ťažkú meď.*

Odkiaľ som

*Na tomto svete, kde sa mnohé koná
len naoko, som ako trápna vec,
len ako úder puknutého zvona,
neraz aj v chráme takmer cudzinec.*

*Nechali ma tu možno len tak z núdze,
len ako šteňa dakde na prahu
bytosti, ktorým to tu bolo cudzie
a zostať nenabrali odvahy.*

*Doma som tam, kde duša ako ozón
dýcha len ticho, spev a nádheru,
v tej katedrále, v tomto chráme Božom,
ktorý je môjmu srdcu na mieru.*

*Kolískou v detstve bývala mi truhla
a vychovala ma v nej opica,
aj tá už dávno z tohto sveta zdrhla.
Cítim však ešte, za mňa modlí sa.*

Ako sa opäť zobúdzajú rána

*Ako sa opäť zobúdzajú rána,
hoci deň predtým zomrel do noci,
tak neopúšťa milosť nášho Pána
ani tých, ktorým niet už pomoci.*

*Tak zobúdza sa láska kdesi v srdci,
kde pred chvíľočkou špelo sklamanie
a naničhodník, na čokoľvek súci,
je poklad, čo sa srdcu zamanie.*

*Nežalujte sa akokoľvek bolí
zradená láska. Nie je vinný Boh,
že zo sladkosti v ranách je hrst' soli.
To vy ste padávali z nôh.*

*Ďakujte za tú živú sladkosť medu,
ďakujte za tie chvíle pohnuté,
keď poznali ste smútok, hanbu, biedu,
aj za sklamanie iba ďakujte.*

*Nežalujte sa, zvelebujte Pána,
neťahajte ho za vás na súdy.
Noc na to je, nech zmŕtvychvstanú rána,
sklamanie, nech sa láska zobudí.*

Z paradoxov

*Jeden sa červená a druhý zozelení,
tretí je modrý, ďalší zasa žltý,
jeden chce zatvárať, až tak je otvorený,
no skrátka pedofil či konzumovač smrti.*

*Jeden je za abort a za eutanáziu druhý,
tak sa to u nás pred očami strieda
pod vlajkou voľnosti a pod zástavou dúhy,
na ktorej chýba jedna farba - hnedá.*

*Pre jedného som rusofilný zradca,
pre rusofila fašista a nazi,
a tretí z kríža na krku vždy zvracia,
rúha sa z Krista, koľko sa mu ráči.*

*A moja zástava je ako rosa jemná,
a moja zástava je z lásky, z nežnej priadze,
farby jej ukradli, len hnedú majú pre mňa
a pľujú na mňa, každý koľko vládze*

Klavírista

*Hlavu má nabok, telo skrivené má,
na klávesnicu nedovídi ani,
ale hrá krásne, a hrá Beethovena.
Pomedzi kvapky počuť plachosť laní.*

*Korienky rastú z rozvoňanej prsti,
zo škrupinky sa predobalo mláďa.
Oceán v bruškách jeho prstov ústi,
práve tak ako duša, ktorá stráda.*

*Na brehu srdca počuť šplechot krvi,
nad vlnami sa orol ticho vznáša,
a počuť čas, čo Pán Boh v hrsti drví,
a hudba nesie odkaz ako fľaša.*

Démon II

*Občas mám pocit, že som ako zver,
chcem vravieť pravdu, lož mi stúpa z pier,
miloval by som, ale zlostím brata,
zisk sa mi vidí ako čistá strata.*

*Nech nemýli vás, chodím v habite,
no srdce mám skrz naskrz prehnité.
Rozdávam múdrosť, sám si nedám rady
s nerozhodnosťou, čo sa so mnou vadí.*

*Mám menší príjem, ako mávam strát,
pýcha je rodný domov môj, môj hrad.
Pokojne žijem v nepokojnom zmätku,
závidím cnostným, hľadám na nich smietku.*

*O žiadnu prácu nemám záujem,
zhadzujem usilovných, žalujem.*

*Závidím úspešným a zbavujem ich zásluh,
upozorňujem muzikantov na sluch.*

*Môj malý zlostný duch rád ovešia
nedokonalosťou aj nebesia.
Skrátka, niet nikde takej harmónie,
čo nepodráždi ma, hnevom neopije.*

*Fantázia je moja bohatá,
nemajú takú vôbec zvieratá.
Iba ja môžem prekračovať zákon,
im je to nedostupné, neborákom.
Nech odpustí mi teda všetka zver,
ja chválím vojnu, a jej chutí mier.
Tak pokojne sa v stráni pasú lane,
ja, Pane, poľujem však na ne.*

Veci

*Pre každého vec iné znamená.
Tak napríklad kus toho kameňa:
pútnik si na ňom odpočinul trochu,
Michelangelo premenil ho v sochu.
V soľný stĺp skamenela žena Lótova,
súcitiť so Sodomou hotová.
Syzifos kameň celý život znáša.
Kameňom zabil Dávid Goliáša.
Hnev je ním rozbiť hlavu hotový,
a Kristus bol ten kameň uhlový.
Srdce, hľa, môže premeniť sa v kameň.
Ja radšej celý na piesok sa lámam,
než by som hranou ublížiť ti mal.
Náhrobný kameň, to je ľudský žiaľ.
No z kameňa sú k chrámu stupne schodov.
Po kameňoch sa prebrodíte vodou.
Stvoriteľ, žriedlo dobrých znamení,
zanechal Desatoro v kameni.
Nehľadaj teda chybu v stave vecí.
To v tebe srdce zabíja aj kriesi.*

Čo treba človeku

*A potrebuje človek človeka
pre krásu takých celkom malých vecí,
keď žiadna cesta nie je ďaleká.
Len pre otázku, kde si bol a kde si.
Len pre bozk od kávy či od mlieka,
len aby ráno oživali lesy
tak potrebuje človek človeka.
Ešte aj šťastie bez človeka desí.*

*Len aby ťa vzal ktosi za ruku,
nie ako ten, čo sa len ľstivo klania.
Len pre to malé kľbko pamuku,
ktoré ti podá počas vyšívania.*

*A vyšiješ mu za to košeľu,
a on ti za to bozká obe ruky.
Človeku treba málo k údelu,
len človeka, raz navždy, bez odluky.*

*Aj keď mi srdce mlčky narieka,
bližneho, Pane, podarovať ráč mi.
Tak potrebuje človek človeka.
Ani len v šťastí nie sme sebestační.*

Krídla

*Doma si ako mláďa pod krídlom,
v suchu a teple, aj keď práve prší.*

*Nepredávajúce rodný dom,
zabijete s ním aj kus seba v duši.*

*Predali by ste detstvo na trhu,
otca aj matku, vlastnú sestru s bratmi.*

*Bol by to veru zločin na druhú,
zavesiť srdce dakde v cudzej šatni.*

*Darmo ste starí, stále sedíte
na schodoch ku dedkovmu gánku.*

*A nič to, že sú trochu prehňité,
pamätajú si ešte vašu hánku.*

*Pamätajú si vaše kolená,
rozbité neraz o šmyklavé hrany.*

*Nepredávajúce nič, čo znamená,
že predávajúce sa vy sami.*

Cesta krížová

*Ako to bolí, ako to len bolí,
že človek mlčí, nikto ani muk,
keď pravda chodí po mínovom poli
a míny trhajú jej kusy nôh a rúk.*

*Od pravdy srdce svätým citom chvie sa,
no zrazu stráca tento veľký dar,
keď vzduchom letia celé kusy mäsa
a iba do rúk ponárame tvár.*

*Niet nikoho, kto cez tie míny šiel by
zachrániť pravdu, čo tam krváca,
nastaviť hrud' a srdce do tej streľby,
keď odvracia sa aj spln mesiaca.*

*Obloha kvíli vo vysokom, vtáčom
úžase, ktorý do tmy uniká,
a pravda v poli bolesťou a plačom
na pomoc volá aspoň básnika.*

* * *

*K horám sa utiekam,
k lesom a dolinám,
keď mizneš bohviekam,
slnkom ťa objímam.*

*Rozprestri pred seba
dlane a tieňmi rúk
objíme veleba
tvoju tvár do zámlk.*

*I vtáky dojaté
zo smútku, z mojich snov
stvorí ti objatie,
i noc, i spln, i nov.*

*Stráne a doliny
sú mojím náručím,
iba ja jediný
túžiť ťa naučím.*

*Ja som tvoj nepokoj
uprostred pokoja,
a som i smútok tvoj,
i túžba tiež som ja.*

* * *

*Tak veľmi chcel by som k vám prerásť,
podobne, ako prerastajú korene
kamennú stráň, tak premostiť tú priepasť
od zabudnutia ku snu, čo si spomenie.*

*No nesmiem viac, len objímať vás do viet,
keď slabiky sa chvejú ako slabiny
a duša ľutuje, a na duši je spoveď
i človeka, i celej krajiny.*

*Nič nevráti sa, aj keď trvá ďalej,
len v inom skupenstve, sprepodstatnené
tajomne ako chlieb a víno, ako v malej
kráse je krása všetka, stála v premene.*

*Tak ako vázu prezrádzajú čriepky,
nachádzam ja vás, slabý, nestály.
Ako kríž, ktorý povstal z Adamovej lebky
na spásu milujúcich, čo sa kajali.*

Básnikom

*Milovať, ďaleký môj brat,
to je na kraji jazera
tesne nad ohňom stáť,
nech oheň do nás nazerá.*

*A nič to, ak raz úplne,
až na samom dne,*

jazero prevrhne
do nás tie pochodne.
Na rovínu si, brat môj, povedzme,
len čiernym po bielom.
Iba čo horí, zhorieť smie
vznešeným údelom.

Chvála pomínuteľnému

Raz každá láska bude samá prvá
a bude jediná.
Iba čo strácame, to trvá.
Trvácnosť srdce nevníma.
Večnosť si cez nás sype svoje piesky,
skúša, čo zachytí
to naše srdce, dokonale detsky
počujúce spev mŕtvej rakety.
Pomínie všetko, prísne a tiež presne
vravia, čo nemí sú.
Trvajú iba obrazy a piesne,
a chvália riečicu.

Popoluškine prsty

Som iba zrnkom, drobným, makovým.
Vysypú na mňa klebiet celú haldu.
Popoluškine prsty oslovím -
hrdličky pozve, v popole ma nájdu.
Popoluškine prsty siahnu do temna,
kostolné vtáčky z nebies starej rímsy.
Čo aká je lož hustá, objemná,
aj teba nájdu naozajstným, kým si.
Na nič sa nehraj, pred svedomím buď
bez príkras, živý, a nie mŕtvou bustou.
A Popoluška príde, krásna ako smrť,
nahmatá si ťa hybkou nehou prstov.

Démon

Za tenkou hranou, za tým ostrím smútku,
na temnom brehu nerestí a škôd
pri ohni sedí, v prstoch drví hrudku
z prachu a slz, a hĺbka je i brod.
Do hĺbok láka ilúziou brodu
rod za rodom, čo kráča ako v snách,
a pod krokmi im podpaľuje pôdu,
a nažive ho drží ľudský strach.
V úžase, takom kričiacom a nemom,
až v žilách tuhne krv a mrzne prúd,
zodvihne tvár a v tvári meno Démon,
a pyšne vypne zohavenú hrud'.

*Vietor mu zavše prečesáva vlasy,
keď ľahostajne ruší pravidlá
a bez záujmu, vedomý si krásy,
zraňuje vtáky, čo mu závidia.*

Vyzliekanie

*Duša má zavše oči plné plaču,
bez slz sa nedá vyslobodiť z tela.
Vrhá sa teda do náručia kriačiu,
drása sa, trápi, vznešená a smelá.
Na ostrých hrotoch trnia skrvavená
zoškrabuje si ako vredy kožu
až za hranicu toho udivenia,
kam iba ozaj, ozaj čistí môžu.
Každý jej pohyb ladný je a hybký,
odmieta nežne poklony a pocty,
odetá iba do tej jemnej čipky,
čo paličkujú lastovičie chvosty.*

Až odídem

*Až odídem raz, keby sa mi duša
rozosvietila celá dobiela!
Na váhach, kde Boh duše skúša,
vyvážilo by ju už pierko anjela.
Ale keď človek ustatý a na dne
prepadá cez riečicu dobrých zámerov,
na druhú miskú váh si darmo sadne
hoci aj desať statných anjelov.
Milujem, iba od lásky som brudný,
možno ju ale prevažuje žiaľ.
Nuž, Pane Bože, milosrdný buď mi,
vyváž ju láskou, čo som zanedbal.*

* * *

*Čo sa to s ľuďmi zasa deje, Pane!
Len včera tvár si vystrábili z modrín,
už opäť sa im páči udieranie.
Už opäť svätým neveria, len podlým.
Chodia sa klaňať sochám vlastných vrahov,
i v Boha neveriaci, i ten, čo sa postí.
Opäť ten kyjak nazývajú dlahou,
ktorý im zasa prelamuje kosti.
Je taká múdrosť stavať blížnych k stene,
tešiť sa vopred vlastnej panychíde.
Sú krásy hodné utrpenia, pre ne
príde čas skúšky, a už neodíde.
Bezhlavá masa vrieska vyšinutá,
na trh márnosti v uliciach ju vláčia.*

*Len na pár rokov povolili putá,
kápo už opäť volá na kováča.*

Krajčír

*Nijaký parfum, hoci Coco Chanel,
neskrášli dušu, ak si nezošalel,
pokým sa k Bohu celá neotvorí
a neodeje hanbu do pokory.*

*Bez viery daromná je každá snaha,
aj bez lásky je duša stále nahá,
a nahá je aj bez cti, bez nádeje,
nuž nech sa čím skôr do nich zaodeje.*

*Do milosrdenstva nech odeje sa,
nedostane sa nahá na nebesá.
Nezúčastní sa žiadna v nebi sviatku,
kým neodpustí krivdu do ostatku.*

*Láska a súcit šál je poézie,
košeľa krásy z nich sa taktiež šije.
Kým nezačne sa na nebesiach výlov,
učte sa, drahí, najmä za krajčirov.*

*Z hlbocín srdca uprad'zte si nite,
navzájom šaty z nežnosti si šite.*

*Z lásky a viery ušite si šaty,
duša má to, čo pre blížneho stratí.*

*Čo z toho, ak máš v skrini dvesto kravát,
ak ti strach srdca v noci nedá spávať.*

*Nezapíňajte šatník, odejte sa
nie kvôli telu, ale pre nebesá.*

*Vysoko stúpa duša zúbožená,
ak odeje sa pádom na kolená.*

*Nezhromažďuj prach svoj biednych kostí,
odej si vône krásnych šialeností.*

Kumšt

*Len sa vám zdá, že píšem básne.
Ja iba načúvam a verím doslova.
A odpočuté píše po mne, vlastne
prepisuje ma stále odznova.*

*Zametá vo mne ako v poli víchor,
do mojich kútov zlomky zametie,
omietku z chrámu, fragment hieroglyfov,
cencúle na horiacej kométe.*

*Ó, odpočuté, tvoja ruka prísna
skrýva ma ako zvery húština.
Celý som z hlások, z klinového písma.
No nelúštim ho, písmo lúšti mňa.*

Okamihy

*Zážitky ako ruda v horninách sa vŕšia,
pod takým tlakom vyzrieva aj duša.*

*S dušou sa smietky okamihov
milujú ako na stole prach s knihou.*

*Aj ja tu sedím celý zaprášený
nádherou ženy, lenže nepraje mi
nič viac než zopár veršov, iba zopár
náhodných slov, čo z núdze povie stopár.*

*Pristavila sa, na milosť ma vzala,
žobrása iba, myslel som, že - kráľa.
Nuž aspoň v básni pre ňu bývam kráľom,
aj keď len takým nepatrným, v malom.*

*Prach božej krásy, padaj na mňa, sadni
na moju tvár, a noci premeň na dni,
na kvetné lupienky, len na ich biele sadze
z rajského ohňa. Horí, koľko vládze.*

*Tlač na mňa, na tú tupú pílu,
tlač chvíľu, tlač ma k tomu drilu,
k námahe, ktorá do slobody ústi,
do vlahej hlíny vtláčaj zručné prsty.*

*Tlač na mňa ešte, stúpaj na pedále
organu, ľúb a miluj neskonale
večnosť, čo simulujú okamihy
ako prach, ktorý sadá na môj stôl a knihy.*

Hladiny

*Hladiny, ktoré ďalej trváte,
aj keď pod vami plynú prúdy vôd,
tie vody, ktoré tečú ležaté
ako deň, ako pred kostolom schod;*

*hladiny - zlatý obklad ikony,
posväcujete akúkoľvek tvár,
ktorá sa práve ku vám nakloní,
jej pokoru a mier, i vzdor a svár.*

*Len rieka tečie, všetko odnáša
na hlavách otrokýň, i úbohú
zbabelosť Piláta, i zradu Judáša.*

Nenapísané básne o Bohu.

*Hladiny avšak trvajú, tá tíš
nad plynutím, keď znejú hoboje,
podobne ako ty, keď spíš
a večnosť bdie, a večnosť ticho je.*

Ľalie

*A v tvojom hlase kvitnú ľalie,
a v tvojom hlase rastie ostrica,*

*a v tvojom hlase túžba ožije,
čo v mojom hlase modlí sa.
A v tvojom hlase kvitnú kosatce,
a v tvojom hlase rastú lopúchy,
a v mojom hlase túžba poznať chce,
o čom ty ešte nemáš potuchy.
A v tvojom hlase šumí pšenica,
a v tvojom hlase šumí raž,
a v mojom hlase duša prevísa
cez tvoju dušu nakríž, na smrť až.
A v tvojom hlase zrejú jablone,
a v tvojom hlase zreje vinohrad,
a v mojom hlase krásne utonie
slovíčko objímať a milovať.
A v tvojom hlase kvitne cyklámen,
a v tvojom hlase noc už nie je zlá.
A stokrát si Ťa ešte vyklamem,
ak v tom niet pravdy ani zbla.*

A už sa trasie

*A bude sa triasť zem, a už sa trasie,
a človek opäť na všetko si zvyká
a hreší ďalej, rúha sa a zase
pýta sa ohňa, len čo vzbĺkne z kríka,
hoci už dostal všetky odpovede.
Nanovo skúša chyby svojich dejín
a satan znova ľahučko ho zvedie.
Čo so zlým, vierolomným pokolením!
Odmieta veriť, ale žiada výklad
zjavenej pravdy, aby zradu stretol.
Ale už chvie sa lístie na osikách.
Necítiť ho, no už sa pohol vietor.
Hýbe sa slovo, tvárni zem a mení.
A Judáš hľadá, kam sa znova vešať.
A nebude viac ďalších vysvetlení,
a spravodlivých nebude vždy desať.*

Celistvosť

*Niet žiadnych iných svetov kdesi tam,
jedno či na nebi, či na rube tej hliny
podo mnou. Na nič sa už nepýtam,
len prijímam ich, dýcham spolu s nimi.
Je iba jeden svet, len jeden jediný,
len pomyselne plný rôznych svetov,
prikrytý dychom jednej periny,
jediným slovom, jednou holou vetou.*

*Ku slovu všetko navracia sa späť,
ja nie som výnimka, i moje rýmy.
Je iba život. Jas. A smrti niet.
Smrť je len uško ihly medzi nimi.*

Chyba syntaxe

*Opustím vás, i bohatstvá, i zášť,
až vyhrnie mi golier sestra voľnosť,
za plece vezmem ešte brata dážd',
zbohom dám svetú, nemôžem si pomôcť.*

*Vykročil som už, z toho chomúta
pochabej mysle, duša sa mi vrtí,
cez chátrajúce telo zohnutá
prevísa ako jabloň cez múr smrti.*

*Sestrička voľnosť, dážd', môj skvelý brat,
vedú ma kamsi, ako keď sa v bahne
odlepí od dna larva, napríklad,
na steblo zhodí plášť a na vážku sa liahne.*

*Bol som tu s vami, celkom inakšie
ako som túžil, poviazaný mravmi
nežijúcich, len chyba syntaxe,
práve tak ohovorený a slávny.*

*Ale už vedie moju dušu hosť
z diaľavy vlahých letných nocí,
a ja som iba pomyslel si dosť,
mamona, úzkosť, zášť, či kto si.*

Nezbadaní

*Koľko je básnikov, čo ani len pár viet
nenapíšu, a predsa okrášlili
už beztak čarokrásny svet
podobne ako zvony kampanily.*

*Úsvity premieňajú na rosu,
rulády altu, čierno-žlté čisté
ako spev vlh, až vzlietnu. Takto sú,
jednoduchšie než zjari prvé lístie.*

*A hoci nemávajú poňatia
o pravidlách stôp, rytmu, metra,
aj tak ich duša býva bohatá
očami nevädzí a vôňou vetra.*

*Básnici mdlôb a náhlych tušení
ako keď lístie vo vánku sa klže,
ako keď lístie prší v jeseni,
padajú čistou tvárou do kaluže.*

*A z kaluží, z tých nemých koláží,
jelienča pijať nebo nezabudne,
na mieste, kde si Pán Boh ovlaží
spotené čelo v znoji napoludnie.*

Cestou na spoved'

Daj mojej pýche štipku pokory,
doved' ju na tú príkru horu Spoved'.
Načo je svieca, ktorá nehorí.
Horiaca svieca prosto musí zhorieť.
Obaľ ma vierou ako voskom knôt.
Zapáľ ma láskou. A nech horí plameň.
A nech pot steká na smrť, na život.
A nech čím menej popritom ťa sklamem.
Strmá je hora hriechov k spovedi.
Za nechty visím v stene na previse.
Daj štipku pokory tej hávedi,
tej biede vo mne, srdce veľkorysé.

Svedomie

Má človek, má ju, má tu membránu.
Vzdialený ktosi, ktosi taký blízky
dychom ju hladí, pokým nevzplanú
v jej chvení ohne. Anjeli to riskli,
anjeli z chrámu, sochy zo skália.
Vstúpili do rán, zmilujú sa pre ne.
A nič to, nič to, že sa popália.
Stojí to za ten údiv, za to chvenie.
A ktosi riekne, steblo nezlomím,
pozbieram z prachu aj prach tvojich kostí.
Hľa, svedomie... je naším vedomím
veleby Boha, Otca na výsosti.

Klokočovskej Matke

Mamička Božia, keď viac nemám slov,
keď sa mi náhle všetko spod nôh rúca,
prichýliš ma ty. Tvoj je Klokočov,
pútnické miesto pre zranené srdcia.
Do tvojho plášt'a skryjem svoju tvár,
pod tvoje prečisté a sväté dlane -
prv ako zložím viny na oltár
a Tvojho Syna oslovím, môj Pane!
Mamička Božia, prosím, za mňa plač,
plač za tých, ktorým v očiach vyschli slzy
či nemajú slz v očiach nadostač.
Plač z ikony, plač vôňou z kríkov ruží.
Umy mi oči od hriechov a póz,
od mylnej mienky neprajníckych duší.
Za svoj ľud plač a svojho Syna pros.
Orodovnica, z lásky plášť mi uši.
Do tvojho lona, pod tvoj hviezdny plášť,
do dlaní, dychom moju bolesť ovej:

Porúčam deti, každé jedno zvlášť,
do tvojej Cirkvi, archy Noemovej.

Celú noc prší

(Grófovi Štefanovi Forgáčovi)

Celú noc prší. Ťažké, olovené,
vertikálne a zvláštne veľkorysé
z oblohy pršia k Fénixovi zeme
kvapôčky dažďa, guľky z brokownicy.

Pri okne, ako inak, spomeniem si
na zámok v diaľke. Z Okrúhleho vrchu
bol z veže výhľad na bukové lesy.
Zámku už niet, len obraz svieti v duchu.

Spomienka ako pre šialených hostí.
Túlaval som sa horou ako chlapča,
až objavil som v lese ľudské kosti.
Pomodlite sa so mnou za Forgáča.

Slovutný pán gróf Štefan, odpustte nám,
nedali sme stáť v pokoji a mieri
ani len vášmu hrobu, nieto stenám
zámočka... kosti rozvláčili zvery.

Raz rozvláčia aj o nás každú zmienku,
do zabudnutia padnú naše mená.
A sotvakto raz príde na myšlienku
modliť sa za nás o dar odpustenia.

* Na vežičke tohto poľovníckeho zámočku grófa Forgáča na Okrúhlom vrchu som veľmi rád v detstve sedával. Bol odtiaľ najkrajší výhľad do celého údolia, na náprotivný vrch Varhegy a zrúcaninu hradu Slanec. Žiaľ, po zámočku už niet ani stopy.

https://scontent.fbts3-1.fna.fbcdn.net/v/t1.0-9/69563362_2976927469000496_9190765310863474688_n.jpg?

<https://www.slanec.sk/.../12-info-z-obce/2-clanok-sk-sk>

<https://www.slanec.sk/.../12-info-z-obce/2-clanok-sk-sk>

Dnes už haličský zámok Forgáčovcov vyzerá inak <https://tivi.cas.sk/.../halicky-zamok-zrekonstruovali.../>

* Keby sme zdvihli z ruín naše hrady a zámky, ukázalo by sa, kde bolo naozajstné Uhorsko! My sme jeho právoplatní dedičia. Naučili nás však, a stále učia, dištancovať sa od tisícročia dejín. Nemôžeme sa potom čudovať, že naši južní susedia si ich prisvojujú, hoci v pokrivenej podobe košútovskej revolučnej demagógie. O to isté sa pokúšajú pohrobkovia bolševizmu v Rusku, na každom kroku oplývajú samoderžavie, a bežný človek žije v hodnotovom zmätku a v úzkosti, že mu chcú odňať jeho sovietske okovy.